LEONARDI GINII
CORTONENSIS

In Funere Serenissimi Cosmi Medicis Magni Etruriæ Ducis

Funebris Laudatio ad Senenses.

CVM LICENTIA ET PRIVILEGIO

FLORENTIÆ
Ex Bibliotheca Iunctarum
M D LXXIIII.

SERENISSIMO FRANCISCO MEDICI MAGNO ETRVRIAE Duci secundo.

Leonardus Ginius Cortonensis S. P. D.

QVVM Serenißime Dux tristis acerbusque nuncius de Serenißimi Patris tui morte allatus esset, dolui equidem, ut debui; ac dolori etiã indulgere coactus sum. Scripsi igitur orationem, & eo quidem argumento, quo plures alios scriptores esse non dubitabam. Non tamen eo animo, quòd summos illos viros æquare dicendo aut considerem, aut studerẽ, sed ut officio meo aliqua saltem parte satisfacerem; & dolorem meum nescio an lenirem, vel augerem potius, & aliquam lugendo oblectationem caperem. Accedebat, quòd ut me amici quidam mei, viriq. doctißimi, & prudentißimi admonebant, fieri posse videbatur, ut Senis & funus fieret, & oratio aliqua publice haberetur; quod si accidisset, munus, cui præpositus sum, id a me potißimum exigebat. Conscriptam igitur oratiunculam compressam apud me domi habebam, nec patiebar emanare. Interea honestißimum, ac perluctuosum funus Florentiæ ductum est, doctißimorumq. virorum orationes editæ sunt. Quod quum viderem, veritus sum, ne officio meo defuisse existimarer; & beneficiorum immemor, ingratusq. haberer, nisi, quod præstitisse alios videbam, ipse quoque dolorem, animumque meum quoquomodo indicarẽ. Quare, quum neque cum superioribus certare videri vellem, quibus primas semper concesserim, neque omnino silendum, immo aliquem animi mei testem dandum esse censerem; mediam quandam rationem sequutus sum. Itaque meas hasce lacrymas, meum hoc doloris, angorisq. testimonium descripsi, & apud te unum deponere, ac tibi uni commendatum esse volui; cui iam pridem me ip-

sum, meaq. omnia addixi & dicaui. Quod si propter inanem funeris expectationem serius factum est, quàm decuisset; ne quæso propterea contemnas. Meminisse enim potes, non minus habere suauitatis fructus illos, qui citius, quam qui serius maturuerint. Immo collectos, diutiusq. asseruatos tempestiuis ipsis accidere aliquando iucundiores. Quamquã non ita sum demens, vt eiusmodi fore meos confidam; cæterum, vt fideles penus dispensatores facere solent, eos qualesquales sint, tamquam ex penu tuo deprõptos, simulatq. promere licuit, tibi apposui. Qua in re fidem, animumq. laudare saltem debes, quem tibi vnum præcipue cognitũ esse vehementer cupio, idq. vnũ enitar semper pro viribus, atque contendam: neque vnquam ex me quicquam prodibit, quod tamquam tuum non exter (nisi te aliter sentire intellexero) Serenissimo nomine tuo decoratum. Hæc interim hylare, vt soles omnia, benigneq. excipias, usque tuo arbitratu vtaris, & vel penitus, vt merentur, suppressa conscindas: vel si animum meum testatum notumq. esse omnibus æquum iudicas, edi ea, & vulgari patiaris. Deus Opt. Max. tibi imperium fortunet, optatisq. tuis omnibus respondeat.

LEONARDI GINII CORTONENSIS

IN FVNERE SERENISS. COSMI MEDICIS Magni Etruriæ Ducis

Funebris laudatio ad Senenſes.

MAGNAM, Diram', longeq. aliã, quàm voluiſſem, uideo mihi Senenſes neceſsitatẽ dicẽdi eſſe impoſitam. Pietas ſuadet, officium poſtulat, erũpit dolor, & occultari nullo modo patitur. O Fatum iniquum, & inexorabile; te ego non malum eſſe dicam? Vbi nam quæſo ij ſunt, qui mortem non modo non malum, ſed bonum eſſe vel maximum contendunt? Equidem quamdiu veſtrum omnium vultum palloremq. contemplor; quam diu lacrymas aſpicio quamdiu non modo huius vrbis, ſed Tuſciæ vniuerſæ immo Italiæ fletum, mœrorem, gemitũq. exaudio, numquam patiar mihi perſuaderi vos boni, aut commodi alicuius opinione in eiuſmodi eiulatum ac fletum fuiſſe adductos. Non bonis angi, ſed malis atque incommodis homines conſueuerunt. Quod ſi quis fieri vetet, durus nimis, ac pene ferreus dici poteſt, quiq. a communi hominum ſenſu, & ſententia penitus abhoreat Nam ſi eorum, quos diligebamus, atque obſeruabamus commodis dolere non debemus; num propterea noſtra lugere nobis damna non licebit? Siquidem non id eſt felicitatem iis inuidere, ſed hominem ſe eſſe oſtendere, ac naturæ hominis aliquid concede-

re,

re. Scimus quàm commodiſsime cum Sereniſsimo Duce noſtro eſſe actum; ipſumq. ad Deum Opt. Max. in beatorum patriam non dubitamus euolaſſe. Quid igitur? ſi optimum Principem, vel parentem potius amittere funeſtum eſt, atq. luctuoſum, non lugebit Etruria, quæ Principem ſapientiſsimum, & parentem chariſsimum amiſit? Si ſplendore ac luminibus orbari graue eſt, & calamitoſum, non angetur Italia, quę MAGNO COSMO MEDICE extincto præcipuo ſplendore, ac lumine eſt orbata? Immo ſi rem diligentius cōſideremus, videbimus profecto, non eſſe vllum apud Chriſtianos locum, qui magnam COSMI MEDICIS morte nō fecerit iacturam. Nemo enim umquam inuentus eſt, qui, rebus ſuis poſtulantibus, potentiſsimi huius, liberaliſsimi, ac prudentiſsimi Principis opem, aut conſilium deſiderarit. Nō igitur eius mortem deplorabimus? æquo animo ipſum nobis ereptum fuiſſe patiemur? Nos, quos hoc præcipue malum tangit, prudentiſsimo, ac certiſsimo Duce, iuſtiſsimo Principe, humaniſsimo Parente amiſſo, nos inquam ornamentis, præſidijſque omnibus ſpoliati non dolebimus? non angemur? non cruciabimur? non mœrore, ac lacrymis conficiemur? O me miſerum, O me infelicem. Ergo hæc vox, quæ qualiſcumq. eſt, liberaliſsimi huius Principis benignitate alta, & aucta eſt, quæq. paucis ante annis pro amplificata eius dignitate in gratulationibus habendis fuit occupata, ad eiuſdem laudes ſ actaq. in acerbiſsimo, ac Etruriæ pene vniuerſæ publico funere ſummo cum ploratu, & mœrore attingenda, fuit miſerabiliter reſeruata? Hæc vox, quæ tunc commune conceptum animis gaudium tanta cum alacritate promere conata eſt, nunc dolorem animiq. cruciatum dolens atque inuita dicendo refricare cogetur, ac retractando augere? Ergo prudentiſsimi, iuſtiſsimi, atque inuictiſsimi Ducis noſtri defuncti laudes aggrediemur? quem viuum pro dignitate nemo vmquam ſatis ſe laudaturum ſperare auſus eſſet? Faciendum tamen; & poſtremum hoc, qualecumq. ſit, vt muneri noſtro aliquid ſatisfaciamus, Duci noſtro pro uiribus perſoluendum. At quantum quæſo hoc eſt? quam magnū? quàm

quàm difficile? Serenissimus Cos. Med. Magnus Etruriæ Dux deflendus, ac laudandus est. Hic modum potius, quàm copiam quærendam esse omnes vident. Etenim si, quæ dici possent, omnia vellem explicare; ante nos dies deficeret. quã dicendi finem facere possemus. At si orationi velim moderari, illud in oratione moderanda obiicitur difficilimum, q̃ eius gesta, virtutesq. omnes tãtę sunt, vt quancumq. omiserim, maiorem videri posim omisisse; q̃q; non satis est, si mihi vni, si vobis omnibus, si Tusciæ, atque Italiæ satisfaciã; immo Christianis omnibus, immo vniuerso orbi esset satisfaciendum. Esset inquam consentaneum, vt mortales omnes intelligerent, me non temere omnino rem tantam esse aggressum; viresq. meas ad tantum munus aliqua saltem ex parte sustinendum esse idoneas. Quis est enim tam desertus & angustus locus, quis in orbe vniuerso angulus, quo non Medicum familiæ fama celebris peruaserit? quo non Medicum familię nomen non modo Magnificum, atque Illustre, sed etiam Illustrissimum, excellentissimum, Serenissimum, Maxime Reuerendum, Sanctissimumq. peruenerit. Videtis quot, quantaq. sint, quæ in præsentia homines expectent, quæ audire magnopere concupiscant; quæ præstari a nobis debere arbitrentur. Atqui equidem non faciam, vt me parua ac penē dissoluta rate tam vasto, tam profundo, immensoq. mari audeam committere. Patientur viri in omni vitæ genere excellentes; non ægre ferent reliqui Duces; Permittet Regia Maiestas; Non negabunt Cardinales; Concedent Pontifices, vt maximis clarissimisq. eorum gestis omisis, in vnius Magni Cosmi aliquot virtutibus saltem attingendis, eiusq. interitu deplorando exercear. Non enim est mihi in præsentia propositum vt vel de aliis maioribus, vel de ipso etiam patre, de ipso Maximo Magni Ducis nostri patre, de ipso Ioanne Medice, qui & animi, & corporis robore, & rei militaris, ac bellicæ virtutis gloria tantum præstitit, vt eum iniquo Italiæ libertati fato periisse mœsta semper clamet, ac vociferetur Italia; vel de florentissima eius patria verba faciam. Satis superq. vnus est Cosmvs. Quem quidem non

me

me fugit huiusmodi ré parum, immo nihil potius delectari. Lacrymas enim qui felicitate vera fruitur, non postulat, quique viuens laude dignus esse, quàm laudari maluit, laudationes mortuus non desiderat. Verum tamen, quoniam neque nobis ipsis, neque aliorum desiderio satisfacere possumus, si tot tantasque virtutes taciti prętereamus, petemus ab omnibus, vt libenti animo quod possumus accipiant; neque maiora viribus nostris a nobis flagitent. Ac si qui forte sint, qui non satis hoc esse magnum, quod profitemur, existimet, expendant, obsecro, & laudandi causas et plorandi; virtutes tanti viri, ac gesta contemplentur, ac demum eos respiciant, qui eius virtutibus ac gestis conseruatos sese, vel certe adiutos aperte, atque ingenue confitentur. Tantum certe hoc esse intelligent, quantum, non dicam ornari, sed vix vllius oratione posit explicari. Si a Florentinis, si a Vobis Senenses ploratus vestri caussa requiratur, respondebitis profecto; vos ab hoc Sapientissimo Duce non a simulata, & nomine tantum adumbrata libertate, sed a seditione, sed a mutua ciuium vestrorum cęde ac tyrannide fuisse liberatos. Quod ipsum assiduo cum gemitu, & luctu cuncta etiam testabitur Etruria. Addet mœrens, ac lugens Italia, Duce hoc omnia, quæ in ipsa ardebant bella fuisse restincta. Iam Gallia, Pannonia, Germania, Melita, illæ quidem legionum, hęc vero classis Serenissimi COSMI virtutem, robur, atque auxilium tũ maximum, tum utilissimum sensisse non sine lacrymis testificabitur. Hic nonne altius impressa liberalitatis, iustitiæ, pietatis vestigia vndique apparent? Quando igitur hæ vrbes, populi, nationesq. omnes hunc pro dignitate laudatum, & pro meritis, deploratum maxime uolunt, horum ego omniũ uotis respódere unus potero? Iam uero si Turcas, si perduelles Luterianos, & Vgonianos, si Afros quid de hoc uiro sentiant interrogemus, non dubito quin responsuri sint, se uires eius, & potentiam odisse, virtutes vero amare, & admirari, neque enim possunt, dum damna ab eo accepta memoria repetunt, non eius quoque virtuté meminisse, quæ in sui amorem vel inuitos trahit. Quis iam dicat de vno COSMO dicere

M O! dicere non satis esse magnum? Quot unquam aut audiuimus, aut vidimus, aut legimus, quorum vita laudari debuerit vehementius, quorum interitus debuerit dolẽtius deplorari? Circumspicite obsecro Senenses, & virtutes omnes contẽplemini, neminem, credo, inuenietis, quem in omni earũ genere cum Duce nostro comparare possitis. Erũt aliqui in periculis fortes, atq. inuicti, quos tamen impietatis nota foedabit: Erunt aliqui pij, ac religionis colentes, qui tamen vili & abiecto esse animo deprehendentur. Deniq. rari admodũ ac pene null' alius inuenietur, quin insigni aliqua virtute honestatus, vitium aliquod non leue habeat ad mistum. Iam, si placet, ad Magnum COSMVM oculos, menteq. referamus. Certe hunc vnum in quouis genere virtutum eminere ipsa quoque, inquit ille, vel in vita fatebitur inuidia. Atque, vt simul omnia cõprehendamus, de forma, & genere, deq. iis, q̃ ipsi non fecimus, quaeq. vix nostra putanda sunt, quae tamen omnia vel maxima in eo fuisse notius est, quàm ut oratione debeat explicari, de iis inquam, nullum verbum faciemus, nisi quatenus aliquot ex eius uirtutibus recensentes, ea quoque attingere coacti erimus. Quoniam vero cessans & ociosa virtus non modo non laudatur, sed ne cognoscitur quidem: quumq. virtutum omnium, & actionum moderatrix sit prudentia, si quae a COSMO MEDICE gesta factaq. sunt respiciamus, quanta in eo viro & Duce fuerit prudentia & sapientia, & quot quantaq. eius ope omnium animi virtutum dederit documenta, non difficile intelligemus Etenim si sapiẽter agere sapientis est proprium, maximam vel ab ipsa pueritia & quasi diuinitus insitam prudentiam, & sapiẽtiam in eo agnoscamus necesse est. Non dicam in praesentia illud vulgo iactatum, atque omnibus auditum. Carolum Q. Imperatorem sapientissimum Magni COSMI Consilio praecipue fuisse vsum. Non necesse est longius aduocare testes, ipsi nobis iudices testesq. sumus. Vanum est ab aliis petere, quod ipsi in manibus habemus. Quodsi quanta in eo prudentia & sapientia fuerit considerare velimus, ad ipsa rerum initia oculos, animũq. conuertamus. Proponite quaeso uobis Senenses fa-

re.n. facile potestis, qui vel a maioribus vestris audistis, vel ple riq. et ipsi rei gerendæ interfuistis; puerum nobilissimum quidem, sed patre orbatum, sed opibus pene omnibus destitutum, a suis indigne depressum, nihil nisi de quieta trãquil laq. vita cogitanté. Huic Reip. suæ Principatus oblatus est; sed turbulentus, sed timoris, inimicitiarum, insidiarum plenus. Deterent amici, cognati dissuadent; mater dehortatur. Exigua retinendi spes; facultates nullæ, hostes opulentissimi. Intus insidiæ, foris exercitus comparantur. At sapientissimus, & fortissimus adolescens durissima ac difficilima sibi conditione proposita, illud omnino futurum prospiciebat, vt nisi ipse impositum sibi onus, quamuis grauissimum susciperet, patriam cædibus, incendijs, rapinis, stuprisq. refertam militum libidine, ciuilibus discordiis, mutua ciuium tyrannide, ac tandem alienigenæ cuiuspiam superbissimo dominatu oppressam videret, nam eo rei spectare exitus videbatur, exteræ vires omnia occupauerant. Hæc quum sapientissimo animaduertit, tum fortissime exequutus est. Maluit enim pericula ipse omnia subire, quàm patriæ salutem deseruisse sibi conscius esse. Itaque diuino quasi spiritu impulsus, & Dei Opt. Max. ope, & auxilio confisus, a quo eam sibi dignitatem pro patriæ suæ salute oblatam quasi diuinabat, onus suscepit, eo quidem tempore illi præsertim ætati, illisq. uiribus grauissimum; quod tamen deinde compertum est, non tantum fuisse, quo ipse multo sustinere grauius non posset. Nam eam ciuitatem, quam & turbulentissimis temporibus, & peruersis hominum ingeniis, variisq. voluntatibus acceperat maxime perturbatam, paucis diebus consilio summo & prudentia reddidit quàm pacatissimam. vt comprehendere facile omnes posint, hunc & ad eius vrbis, & ad tusciæ uniuersę quietem, & salutem nobis a Deo Opt. Max. Principem esse datum. Quod ipsum tot, tantisq. & certissimis signis cóprobatum est, ut nemini amplius de ea re liceat dubitare. Nam, vt hybernos flores omittamus, quod si uerum fuit, signum certe fuit maximum, sed tamẽ eiusmodi, quod & paucis fuerit notum, & quod cuiq. liberum sit fictum iudicare,

ca per

ea per Deum immortalem signa respiciamus, quæ omnibus notissima sunt, & luce ipsa clariora quæq. vocare in dubiũ nemo audeat. Quãdoquidem si nullum est periculum, quod non quottidie vitæ hominis immineat, nihil erit mirandum, periculum quãdoque aliquod innocentissimo Duci nostro fuisse creatum, quando in prauos hominum mores illud inductum est, vt quanto quisq. sanctius uitam ducat, tanto magis improbos atque inuidos habeat infestos. At vero ex eorũ insidiis euadere, id certe miraculi simile uideri debet. Nam si ea tãtũ vitare prudẽtia nostra nobis licet, quæ cognita nobis & aperta sunt, certe ad ea, quę latẽt deuitãda, uix poterit prudentia adhiberi. Quoties igitur memoria repetemus, non semel a sceleratissimis atq. inuidis, imo ab Italiæ pestibus integerrimi Ducis nostri vitæ fuisse insidias cõparatas, ipsumq. ex oĩbus insidiis, atq. ex oĩ ui ereptũ fuisse atq. seruatum. toties non penitus sine consilio & prudentia, sed potissimum diuina ope incolumem euasisse intelligemus. Summus namq. seruator, & bonorum custos uim omnem insidiasq. omnes & inimicorum, & inuidorum irritas reddidit, atque. inanes. Non igitur ipsum & sapientissimum, & Deo gratissimum, esse dicemus? Recordamini Senenses, quoties hæc de Duce nostro vulgabantur, quoties eum in maximo aliquo periculo uersatum fuisse audiebamus, qui erat animus, qui uultus omnium? quantus mœror, quantus timor omnium mẽtes inuadebat? quam frequentia pro eius salute uota ab omnibus fiebant? Quem igitur saluum, conseruatumq. omnes maxime volebamus, nũc eo extincto abstinebimus a lacrymis? At quanta deinde cognita est eius prudentia in Repub. administranda, in nouis legibus condendis, in veteribus uel corrigendis, vel penitus abrogandis? Nouerat sapientissimus Dux ciuitates & Respublicas regi & conseruari non posse, nisi legibus & moribus fuerint optime institutæ. immo legibus citius, quã mœnibus esse muniendas. Neq. ipsum latebat exemplis magis, quàm legibus informari consueuisse homines, & coerceri. Habent enim omnes hoc natura insitum, vt libentes potius, quàm coacti fecisse omnia uideri uelint,

Itaq. illud studet potissimũ, vt imitati potius fuisse Principē, q̄ legibus paruisse, & pœnę metu quicquam fecisse videantur. Quapropter quũ innumera pene statuerit nihil umquã statuit in alios, quin idem ipse princeps obseruarit. Ac tanta fuit in hac re eius animi moderatio, vt quum sibi omnia libera, & integra essent, nihil tamen præ cæteris nisi honestum licere vellet. Quamquam si hæc tanta videntur, quanta & omnes prædicant, & quanta certe videri debent, quàm sapiens, quã moderatum, quàm liberale, quàm magnificum, quàm pium illud erit existimandum? non solum supplicantibus perduellibus parcere, sed vltro vt supplicarẽt admonere, quin etiam obstinatorum, iratorum, pertinaciumq. liberis, & eorũ, quos vel occulte contra vitam & dignitatem suam coniurasse manifeste comperit, & patriam, & fortunas, & honores incolumes conseruare? Hoc est se ipsum vincere. Hoc iracundiã cohibere. Hoc aduersarios iacentes extollere. Hoc Deo, quantum homini licet, se similem ostendere. Hoc ciuium inter se animos priuàtim, & Principi generatim conciliare. Hoc deniq. est vitæ suæ non sua, sed publicæ, vtilitatis causa rationem habere. Hunc Principem non amabimus? non cõplectemur? non admirabimur? qui legum, iurisq. seueritatem pietate, ac benignitate incredibili temperauit: non q̃ quas condiderat, quibus primus paruerat, quarum conseruandarum gratia non solum veteres confirmauerat, sed nouos præterea magistratus adiunxerat, leges negligeret: sed quia diligi potius, quàm metui volebat, & ciuium suorum vitam & beneuolentiam potius, quàm mortem, & fortunas expetebat. Quo fit, vt non solum homines summe se tam benigno Principi debere fateantur; sed vrbes medius fidius ipsæ, & oppida, quinimmo vrbium & oppidorum parietes, & ædificia gratias ei agere gestiant: quorum pleraq. liberalitatis eius, & magnificentiæ dant testimonium. Dum enim & honestati, & vtilitati consulit, ædificia extruit magnificentissima, quibus vrbs ipsa, quibus magistratuum dignitas honestetur: templa instaurat, eaq. pulcherrimis aptissimisq. tabulis decorat. Deniq. patriam suam aqua longius ducta fon-

tibus, columnis, statuis, aliisq. id genus rebus in numeris exornat. Nouas urbes Cosmopolim, & Heliopolim terra mariq. cōdit. Paludes siccat. Portus constituit. Castella munitissima non solū in ditionis suę finibus, sed in singulis quibusq. præcipuis vrbibus ædificat, quibus & imperij fines, & singulæ quæq. vrbes ab hostiū vi & insidiis munitiores, sint, ac tutiores. Verū enimuero quū nullū sit uiris ipsis pulchri' ornamētū, nullū sit munitius ꝓpugnaculū, eorūq. uis aut in rei belli cę pitia, aut in disciplinarū, & artiū cognitiōe sita sit, vtriusq. rei Dux prudentiss. habuit rōnē. Quid.n. ad suos optimis disciplinis instituēdos vtilius potuit, aut cōmodius excogitari, q̄ nobilissima Gymnasia & Pisis, & in hac vestra vrbe cōstituta? Quo viri in oī doctrinæ genere excellētissimi, ēt ex remotissimis regionibus mercede maxima accersiti planè indicant, Principē nostrū liberalissimū libenti animo coactos thesauros dissipauisse, vt maxime insignes doctrina & sapientia viros thesaurū cogeret præciosissimū. Hoc aūt quale quātūq. fuit liberalitatis, ac pietatis indiciū? Parū sibi fecisse visus est magnificētissimus Dux, si solos doctores magnis premiis ad docedū aduocasset: voluit igitur ēt auditores nō minimo ꝑcio coactos & cōductos habere. Nouū certe ac suauissimum violētię genus, homines ad suā ipsorū utilitatē quasi benignitate cōpellere: Decreuit.n. ut adolescētes ex ciuitatib. ditioni suæ subiectis certo numero coacti, septenis quisq. annis in Pisano Gymnasio studiorū, & litterarū caussa gratis aleretur. Quid hoc est nisi curare, vt unūquēq pudeat nō discere, quū tāta benignitate alliciatur ad discēdū? Quāq̄ nō solos disciplinis & sciētiis ꝑditos maxime coluit, sed pictores quoq. statuarios, & architectos quāti fecerit, eorū, scholæq̄ frequētes Florētiæ visunt, declarat, vt plane appareat, nullū inueniri disciplinarū artiūq. genus, qđ Ducis nostri liberalitate, in Etruria præcipue nō vigeat. Iā vero quū in suis oppidis & urbibus milites conscribit, ac peritissimos Duces erudiendi caussa singulis cohortibus assignat, non id curat, ut eosdem optimos milites, ac si quando opus sit, duces optimos efficiat? Addidit item quoq. armaturā, & cataphractos, Naualia prætereà, triremesq.

remesq. extruxit, classemq. armauit, ut quoties necessitas postularet, non minus pedestribus, quàm equestribus copiis, neque magis terra, quàm mari munitus esset. Quibus deinde presidiis, & armis ad Tusciæ, & precipuè ad Christianæ Reip. salutem semper est vsus. Nam quemadmodum oblatum sibi patriæ imperium, vt ei quidem præesset inuitus, vt vero eam seruaret, libens accepit, sic eas deinde opes & facultates, viresq omnes ad christianorum omnium, sed potissimum ad Tusciæ vtilitatem, & conseruationem habuit paratas. Testes vos estis ipsi Senens. Patiamini quæso me hæc paulo altius, sed paucis repetere, neq. tã præteritæ molestię, quàm felicitatis, quę eam consequuta est, recordatio moueat animos vestros. Testes vos estis ipsi, qui propter aliquorum insolentiã, & arrogantiam, qui quum ęquitate & comitate retinere vos in officio debuissent, temeritate, & superbia sua a Principe suo, cuius auspiciis Remp. vestram diu administrastis, abalienauerunt, ad externas opes, externaq. auxilia confugere olim coacti estis. Qua re bellum, immo incendium in Tuscia maximum excitatum est, quo vos in bello afflicti, ac destituti, nec minus ab auxiliaribus, quam ab hostibus oppresi, non solum libertatis, sed etiam salutis amissa spe, maximis in angustiis, & miseriis versabamini. Hæc quum fieri uideret pius, atque omniũ, qui umquã fuerunt humanissimus Dux, quã uis eius urbis abstineret principatum, cuius ęmulæ aliquãdiu Senę fuerunt, aegebatur tamen neque libenti animo ferre poterat, nullæ enim erant ei simultates, nulla erat ęmulatio, sed aperto animo, & sincero, quum alias Reipub. vestrę opes suas omnes fuerat liberalissime pollicitus, & re ipsa etiam prę stiterat, quod in maritimis vestris ad Cosas contra Turcas uidere pleriq. potuistis, tum eo tempore saluam eam esse maxime voluisset, Qui uos non ut alienigenas despiciebat, sed vt Tuscos, vt eodem genere natos animo, & beneuolentia complectebatur. Preterea tantum bellum, tam graue, tam intestinum robustius fieri, latius indies uagari, & altioribus niti radicibus pati ęquo animo non poterat. Videbat enim si hoc fieret, quàm non solum vobis, sed suis quoque, & vniuersę

Tuscię

Tusciæ, atque adeo Italiæ esset periculosum. Itaque quum a Carolo Imperatore inuictissimo rogaretur, vt eius belli curã susciperet, diutius rogari non est passus. Immo non odio, non indignatione aliqua, non priuato aliquo metu, non spe, sed vno Senensium, ac Tuscorum omnium salutis desiderio impulsus, negotium statim suscepit. Quumq. rem gerere ipse cœpisset, numquam destitit, quoad hostium copiis omnibus deletis, Tusciaq. omni pacata, vobisq. Senenses restitutis, quoniam quod intenderat, quodq. rogatus fuerat confecisse sibi videbatur, reliquorum curam cogitationemq. abiecit, exercituq. dimisso, ad ciuilia Reip. suæ negotia sese totũ conuertit, illud interea diligentissime curans, vt vos exhaustos, exinanitos, ac diuturno bello consumptos commeatu, cibariis, atque id genus rebus omnibus iuuaret. Qui tamẽ quũ nihil subleuari uobis videremini, nec in ea pace propter paucorum libidinem, & eorum pene ipsorum, qui alienationis caussa fuerant, quam sperauistis quietem inueniretis, cuius tot malis, atque incommodis fracti, ac penitus debilitati facti eratis cupidissimi, cœpistis vobiscum ipsi cogitare quomodo malorum aliquem tandem finem possetis aliquando inuenire. Quare quum præsentem vitæ conditionem minus probaretis, & præteritæ damna ac detrimenta repeteretis, præterita, præsentiq. fortuna admoniti, numquam uos optatam quietem inuenturos esse suspicabamini, nisi Principem talem nacti essetis, cuiusmodi esse COSMVM MEDICEM, & vestro & alieno exemplo commoniti, intelligebatis. Videntes enim eos, qui in eius ditione erant quietissimam vitam ducere, & tranquillissimam, ac tanti Principis æquitatem, iustitiã, & in suos benignitatem attendentes, illorum conditionem libertati uestræ vel vestro ipsorum iudicio anteponebatis. Atque id eo cupiebatis ardentius, quod si fieret, non quemadmodum antea, inique, atque indigne oppressi, tamen propter Principis absentiam, locorumq. interuallum, perpeti iniqua omnia cogeremini: immo si quid forte grauius accidisset semper essetis eum præsentem habituri, quo & commodissime, & maxima cum fiducia confugeretis. Vota vestra Deus

Opt. Max. respexit non minus, quàm Florentinorum Remp. aliquot ante annis respexisset, eoq. annuente factum est, vt vos, Carolo Imperatore volente, ac pene iubente, & Philippo eius filio Hispaniarum Rege memoris gratiq. animi causa assentiente, COSMVM MEDICEM Reip. vestræ Patronum, Principem, Ducemq. delegeritis. Qualem deinde vitã vixeritis, quàm ociosam, quàm quietam, & ab omni perturbatione penitus alienam, vester luctus eiulatusq. declarat. Qui quum pacis, tranquillitatis, & salutis vestræ amiseritis autorem, ita squaletis, ita affli ctamini, vt squalloris, & afflictationis finem, neque speretis, neque studeatis, inuenire. Adhuc. n. credo memores estis pulcherrimi illius & maximi facinoris: quod nisi fuisset maritima vestra vastata penitusq. eruta euersaq. videretis. Nam Turcarum insidiosissima classis dum per fœderis & amicitię simulationẽ per maria vestra vagatur, & Populoniam, quam sine ullo præsidio esse putabat, capere intendit, illud interea studet, vt maritimas regiones omnes, tam uestras, quam cuiuscumq. imperio subiectas populetur, ac vastet: neminẽ. n. qui CHRISTVM reuereatur et colat, amicum habet: neque fœdus frangere sibi videtur, si damna vel fœderatis inferat christianis. At Chiapinus Vitellius re cognita simulatq. descendisse eos accepit, Italũ Germanũq. militẽ in insidiis collocat: eosq. fidentius incedẽtes, & nihil tale opinãtes adoritur, & in fugã versos cędendo persequitur, vt vix mare persequentiũ vim atque impetum potuerit cohibere: vbi pauci & ij quidẽ saucij a triremibus suis excepti, effugerunt: quo facto & maritima periculo liberata & maria hostili classe purgata fuerunt. O nos vere felices & beatos, quibus tam prudentem, tam iustum, tam benignum, tam magnificum, tam pium & religiosum Principem contigit sortiri, & O certe beatissimos nisi ademptus tam cito nobis fuisset. Possem Senenses, atque omnium concessu posse huic laudationi finem imponere. Nam quæ huc usque tacta sunt, non modo sunt ad gloriam satis, sed tãta certe sunt, quibus nullius vel auidissimi animus plura cupere, nec maiora posit. Verumtamen quemadmodum nihil verendum est,

ne

ne assentationis gratia quicquam videar finxisse, sic illud est maxime cauendum, ne maiorem gestorum suorum partem Serenissimo COSMO videar inuidisse. Non quòd hęc ipse curet, qui dum vera felicitate, & diuino fruitur conspectu, despicit, ac pro nihilo cętera omnia ducit, Sed quoniam parum æqui æstimatores eius gestorum uideremur, si quę multo maxima restant silentio prætermitteremus. Etenim quum gloriæ cursus sit sempiternus, atque is non vitæ breuitate, sed rerum gestarum magnitudine, & copia definiatur, iniquum certe esset aliquid reticere, quod alicuius gloriam posset augere. Quamuis igitur magna & pręclara sint, quæ Magnus COSMVS pro patria, & pro Tusciæ salute administrauit, nihilo tamen inferiora, neque obscuriora sunt, quę pro Christiana Rep. & religione sæpius gessit, quæ cuiusmodi sint quæso attendite, vt ex eius erga Christianam religionem pietatis magnitudine, quanta in eo viro, & Duce iactura facta sit intelligatis. Philipp' Acssiæ Princeps, vna cũ reliquis Principibus coniuratis Lutherianorum partes susceperat, maximoq. exercitu comparato omnia penè circa Rhenum loca occupauerat. Pontificem, CHRISTIQ. Vicarium ridebat: Imperatorem inuictissimum contemnebat: omnibusq. ueram religionem colentibus, præcipue autem Italiæ, ac Romæ cædes, incendia, cathenas minabatur. Tantus erat clamor, strepitus, fragor. Tanta bellicorum tormentorum tonitrua imitantium vis, vt cœlum ruere penitus videretur. Carolus. Q. numquam satis laudatus Imperij & religionis caussa suscepta exercitum colligit, sæuissimos, atque immanissimos hostes fundit, ac delet. Quo in bello quantus fuerit Serenissimi COSMI peditum, equitumq. usus neminem ignorare historicorum scripta patiuntur. Sed si quis forte cupiat audire, Adest vir summa pietate, ac fide Illustriss. Federicus Barbolanius, cui ob spectatam eius probitatem & fidem, & Reipu. vestrę administratio, & res bellica omnis commissa est: in quo viro tanta est iusti tia, æquitas, & comitas, vt eum merito tãquam numen aliquod colatis omnes atque obseruetis. Ab hoc ut gesta sunt omnia vnusquisque poterit accipere, qui

in eo bello nō interfuit solum, sed præfuit. Nam Dux nōster quamuis non satis adhuc rebus suis fideret, & hostes suos captare, atque expectare occasionem videret, publicam tamen vtilitatem priuatis commodis antepofuit: atq. non solum pedites, sed Rodulfum quoq. Ballionium cum equitatus auxilio ad Carolum misit. Quantum hoc est? suum & Reipub. suæ periculum negligere, vt Christianæ Reip. laborātis subueniat? Solimanus maximo, ac pene innumerabili exercitu confecto Maximilianum aggreditur, ut quemadmodum antea reliquis oppidis & vrbibus, sic tunc Vienna ipsa, & Regia spoliaret. Viuit adhuc, & mœrens quidem viuit tanto Duce ac Principe priuatus Aurelius Fregosius, qui eo cum delectis militibus missus est. Hic testificari potest quantopere Imperij, & Christianę Reipu. caussam maximus, & religiosissimus COSMVS ei commendarit. Aloisius Borbonius religionem simulans, ducem se Vgonianorum profitetur, bellum, ac seditionem in Galliam concitat, Regem nihil tale opinantem per insidias adoritur. Et certe haud scio an vmquam temporibus nostris maiori in periculo Christiana Resp. uersata sit. At magnus noster Dux quum animaduertisset bellum ab Vgonianis contra religionem excitari, Gallorum Regem, quem non multo ante pecunia iuuerat, tunc religionis caussa multo magis censuit adiuuandum. Itaque fortissimas aliquot suas legiones illuc misit, quibus Sfortiam Sanctę Floræ Comitē pfecit, quarū egregiā in eo bello operā fuisse, & ab iis initium victoriæ factum esse, iā ex eo tēpore constanti fama vulgatum est. Hæc Senenses non gloriosa? non laudabilia sunt? non religiosa? nonne quemadmodum laudes, sic etiā lacrymas cumulant, atque adaugent? Nonne Regem Gallorum tanti beneficij esse memorem? nonne eius vicem dolere, nōne uel mortuo gratias adhuc agere arbitramur? Quid? Maximilianum & beneficio maximo affectum, & affinitate coniunctum, nonne id memoria sæpius repetere? non COSMVM, si maxime fieri posset, viuere ad huc velle existimamus? Carolus Imp. nunc vere felicissimus (videre mihi eum videor Senenses) factus huic obuiā, manu apprehensum exosculatur,

fculatur,lætus,quòd eum ex hifce erumnis in Cœleftem pa- triam remigraffe uidet, fubtriftis, quòd Philippum filium COSMI MEDICIS Confilio priuatum dolet. Quumq. multis ei nominibus gratias agat,nam & alia multa,& maxi- me oportuna in Infubriam,atq. in Liguriam auxilia fibi ab eo miffa commemorat,tum etiã illud addit,non fe eſſe obli tum,quantum & fibi,& Chriftianæ Reip.profuerit:quum ip fe ad procellæ illius Chriftianis omnibus maxime infeftæ ui- res frangendas,ad Dragutum Archipyartam fæuifsimum op primendum,ad Aphrodifium expugnãdum nauigaret. Quo tempore Magnus nofter Dux Iordanum Vrfinum claſsis fuę prę fectum ei comitem adiunxit. Hinc Melitam fimul refpi- cientes; Solimanum eam quoq. infulam fub ditionem fuam redigere conantem Philippi Auftriaci claffe, quam tamen Chiapino Vitellio duce Serenifsimi COSMI triremes comi- tabantur, magno cum dedecore & damno uidẽt effe reiectũ. Inde in Ambracium finum uertentes oculos, maximum illũ, triũphũ,infignẽ illã victoriã,(qua vtinã ufi fuiffent chriftia- ni)contemplantur. Hic lętatur Carolus filio fuo tantã victo- riã a Deo Opt.Max.fuiffe conceffam. Lętatur COSMVS videns duodecim triremes fuas,partim Pontifi.Max.atq.fanctifsimi partim fuis ipfius aufpiciis in eo pręlio pro Chriftiana Rep. fortifsime decertãtes. At vero quũ fe ipfos refpiciunt, & glo riã,in qua pofiti funt,diligentius intuentur, contẽnunt hæc cętetaq.humana omnia,& leuia,penitufq.inania exiftimãt; & nifi ea ratione reditum fibi in veram patriam cõfeciffent, vixiffe eos pœniteret. Videtis iam, credo, Senenfes quam fit magnũ & difficile Serenifsimũ COSMVM pro meritis laudare; videtis quã fit graue,& laboriofum tantum Ducem digne de plorare. Nam fi quę a me inculte & paucis tacta funt, orna- ta & longa oratione fuiffent explicanda, fi tantarum rerum autor quantum res, & iactura poftulat lugendus effet, Quod effet tempus tam diuturnum? quæ tãta dicendi copia? quæ tanta lacrymarum uis,quę tantę rei magnitudinem pof fet exęquare? Sed o me immemorem,o me potius dementẽ. Iam video quid ęgritudinis, quid doloris magnitudo pofsit;

perſtringit ſenſus, mentemq. obtundit, vt ſæpe etiā quę ob oculos poſita ſunt cernere nō liceat. Parcite, obſecro vos, ſortiſsimi, atq. honeſtiſsimi equites. Salutare illud ſignū, quo Diui Stephani auſpiciis inſigniti eſtis, admonuit me. Video mœrorem veſtrum, ſordeſq. lugubres, itaq. nihil dubito quin dolori meo aliquid concedatis, dum veſtri uobis doloris conſcij eſtis. An tātū magnificentię, pietatis, religionis ſignū prætereundū fuit? Claſſem habebat COSMVS MEDICES inſtructā, atq. paratam, neque milites deerant. Verum prudentiſsimus Dux rem certe maximam, & pręclariſsimam excogitauit, veſtrū fortiſsimi, ac religioſiſsimi, equites ordinē inſtituit: quē quidem cæteros omnes breui ęquaturum, vel ſuperaturum potius, initium ipſum poteſt eſſe argumento, uoſq. chriſtiano inſigni voluit eſſe inſignes, & a Diuo Stephano cognomē habere, vt vtrūq. intuentes, pro vera gloria, & pro Chriſtiana religione & Rep. nullos labores, nullaq. pericula reformidātes, vos ipſi eius claſsis fortiſsimi & promptiſsimi eſſetis & milites, & duces: neq. vllo vmquam loco, aut tempore religionis noſtrę hoſtes quieſcere pateremini. Hęc quanta ſint, ſi quis forte non intelligit, Pium Q. Pont. Max. atq. ſanctiſsimum cōſulat, qui quanti hæc fecerit, vel ex eo patere cuique pōt, ꝙ COSMVM MEDICEM, propter eius in Chriſtianā Remp. promerita decreto ſuo Sereniſsimū & Magnum Etruriæ Ducem voluit appellari. Hunc nos lugemus extinctum, hunc deploramus, huius cauſſa in ſquallore, & mœrore iacemus omnes, hinc ploratus, & eiulatus undiq. exaudiuntur, hinc plāgore & lamentatione omnia complentur. O afflictam Etrurię fortunam. Ecquis tenere lacrymas poterit? Equidem perpetuas mihi dari lacrymas uellem, ut perpetuo Ducem noſtrum lugendo oblectarer. Ex quo dum uiueret tot tātaſq. cæpimus vtilitates & commoda, vt eo etiam mortuo adhuc vigeant: non ante interitura, quàm viuere & eſſe homines deſierint. Quæ quidem quum per ſe omnia maxima ſint, illud certe, quod a me in præſentia recenſebitur, omnium, quæ vel ſupra dicta ſunt, vel dici aut, excogitari pręterea poſſent (niſi is contra naturæ inſtitutum vixiſſet immortalis) multo

eſt

est maximum. Hic eius prudentia, hic eius in suos pietas, hic eius nulla dominandi cupiditas, nisi communis vtilitatis caussa cognoscitur. Serenissimus COSMVS, id quod meminisse omnes potestis, multos iam annos maxima cum iustitia, æquitate, benignitate, pietate ita rexerat Etruriam, vt nihil ad summam eius prouinciæ tranquillitatem, ac felicitatem desiderari posset. Nulli amplius erat hostes, quieta erant omnia, & pacata. Deniq. ea erat Ducis nostri conditio, vt (quod vix sperare homini licet) inuidiam superasse videretur. contēnebat fortunæ impetus, nempe qui eius vires ita domuerat, vt eam sub virtutum suarum imperium iam diu subiunxisset. Quamobrem quum se natum esse hominem sciret, nihilque ardentius cuperet, quàm Tusciam suam perpetuo tranquillam, beatamq. videre, illud etiam intelligebat, nihil ad Remp. felicitatem posse aptius excogitari, quàm si ab optimo Principe administrentur. Neque ipsum fugiebat, vt qui suos omnes plane cognitos & perspectos haberet, quale Serenissimi FRANCISCI filij sui adolescentis optimi & humanissimi esset ingenium, videbat igniculos, & insita in eo virtutū semina plurimis iam signis indicare, non multo post esse ad frugem peruentura. Nihil igitur dubitabat, quin sui similis Princeps esset futurus. Verumtamen vt semina illa quę satis per sese valida erant, exercitatione aleret, prudentiamq. adolescentis optimi perficeret, paulum ipse a Reip. gubernaculis recessit, filioq. suo regendæ ac moderandæ Etruriæ potestatem, quasi quasdam tradidit habenas: vt is eundem haberet parentem, & præceptorem, & prudentissimi parentis vestigia persequens, ita assequeretur, itaq. in iis insisteret, vt ea deinde deserere nec vellet, nec posset. Quam prudens fuit hoc consilium? quàm Tuscię omni commodum, & salutare? Sapientissimus COSMVS de animo filij nihil dubitabat, sed a quo nam fuit æquius filium, quàm a patre Reip. regendę rationem edoceri? Quemue fuit æquius filium erudire quàm patrem? & eum quidem patrem, qui prudentiam alios docuerat? Quamuis enim assidue studeret COSMVS prudentissimos apud se habere viros, quorum consilio uteretur, tamen

tamen tanta erat eius viri prudentia, vt posset ipse consiliū dare aliis verius, quàm vt deberet alios consulere. Atqui tanta in eo modestia fuit, vt aliorum sententias libenter audiret suaq. ipse aliis consilia communicaret, tantumq. ingenio valebat, vt ex optimis quod maxime esset optimum semper deligeret. Quare viros illos, quos & prudentißimos, & fidelißimos asciuerat, multo prudentia sua prudentiores faciebat, nemoq. apud eum vixit, qui non ab eo prudentißimus esse didicerit. Viuunt adhuc viri optimi & prudentißimi, quorū ipse opera in rebus quibusq. maximis utebatur, qui quanta fuerit eius prudentia, quáq. ab eo fuerint ipsi, non solum adiuti, sed pen edicam instituti, testimonio esse apud omnes possunt. Sed hæc vt nota omittamus. Sapientißimus igitur Dux, vt maxima cū sapientia semper administraretur Etruria, filium suum sapientißime ipse instituit, vt sibi non imperij solum, sed etiam virtutum hęres succederet, neque ipsum spes & opinio fefellit. Atq. hoc in tantis malis vnum solatium relictum est. Quoties enim Serenißimum FRANCISCVM MEDICEM Magnum Etruriæ Ducem secundum intuemur, toties Serenißimi eius patris respicimus imaginē: vt in FRANCISCO uere COSMVS viuere adhuc, & spirare videatur. In quo Serenißimus COSMVS & suæ & Etruriæ quieti plurimum consuluit: suæ quidem ꝙ uel propterea læ tißimus ex hac vita decesit, quia virtutum, actionumq. filij sui multos annos is ipse spectator, & autor, non quemadmodum reliqui Principes dubiam de eo spem, sed certißmam eius vitæ, uirtutumq. scientiam secum abstulit. Nostræ vero, quòd qui morte sua, id quod necesse fuit, lugendi nobis causam dedit, is ipse prudentia, & sapientia sua luctus finiendi factus est autor. Quippe qui eum nobis Ducem reliquit, cuius regendorum populorum rationem viuo adhuc eius parente experti, dubitare non possumus, quin sapientißimi patris sapientißimum filium Ducem habeamus. Quare Serenißimi COSMI memoriam beneuolentia colentes sempiterna, eius interea filium venerebimur, & obseruabimus, tum vt aliquam, parenti mortuo gratiam pro tantis beneficiis referamus,

mus, cui nihil hoc gratius facere possumus, tum ut Serenissimus FRANCISCVS (quod præcipue curare nostrum est) non alio nos erga se animo esse intelligat, quàm quo erga COSMVM patrem esse cognouit. Immo tanti eum faciemus, quanti & COSMI filius, & a COSMO, & a Deo oblatum munus faciendum est. Neque minorẽ, quàm nostræ ipsorũ, eius vitæ & salutis curam suscipiemus. Sic enim quod debemus & Deo & Principi nostro persoluemus Et Serenissimo FRANCISCO MEDICE Magno Etruriæ Duce secũdo Remp. administrante tutam, quietam, felicemq. vitam ducemus & Beatam.

FINIS.

NIL CANDIDIVS
F

MC